

وضعیت مالکیت اراضی اشخاص در اثر پیش روی آب دریا در حقوق ایران

مؤلف:

محمود رضا منفرد

سازمان انتشارات واحد مازندران

۱۳۹۸

سرشناسه	منفرد، محمودرضا، ۱۳۵۴-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام/ Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	وضعیت مالکیت اراضی اشخاص در اثر پیش روی آب دریا در حقوق ایران/ مولف محمودرضا منفرد.
مشخصات نشر	ساری: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد مازندران، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۰۰ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	978-600-8921-62-2
وضعیت فهرست‌نویسی	فیب
یادداشت	واژه‌نامه .
موضوع	حق مالکیت -- ایران
موضوع	Right of property -- Iran
موضوع	ساحل دریا -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Seashore -- Law and legislation -- Iran
موضوع	مالکیت (فقه) -- ایران
موضوع	Property (Islamic law) -- Iran
موضوع	مالکیت دولتی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Government ownership -- Law and legislation -- Iran
موضوع	مالکیت حقوقی -- ایران
موضوع	Property (Law) -- Iran
موضوع	اراضی ملی -- ایر
موضوع	Public lands -- Iran
موضوع	سطح دریا
موضوع	Sea level
شناسه افزوده	جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، واحد مازندران
شناسه افزوده	Press Organization Jahade Daneshgahi. Mazan Branch
رده‌بندی کنگره	۶۴۶KMh
رده‌بندی دیویی	۵۵۰/۴۳۴۶
شماره کتاب‌شناسی ملی	۵۷۴۷۲۱۰

وضعیت مالکیت اراضی اشخاص در اثر پیش روی آب دریا در حقوق ایران

مؤلف:	محمودرضا منفرد
ناشر:	انتشارات جهاد دانشگاهی، واحد مازندران
صفحه‌آرا:	حسین دریا مهدیرچی
طراح جلد:	سید علی ستونه
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۸
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۲۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۲۱-۶۲-۲

حق چاپ و نشر محفوظ است

ساری - خیابان امیر مازندرانی - خیابان وصال - جهاد دانشگاهی مازندران صندوق پستی: ۴۸۱۷۵ - ۱۶۴۷

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	فصل اول: مفهوم مالکیت و انفال در حقوق اسلام
۱۳	گفتار اول - مفهوم مالکیت و انفال
۱۳	بند اول - مفهوم و ماهیت مالکیت در اسلام
۱۴	بند دوم - مفهوم انفال در لغت و اصطلاح
۱۴	الف - انفال در لغت
۱۴	ب - انفال در اصطلاح فقهی و حقوقی
۱۵	گفتار دوم - اموال عمومی
۱۵	بند اول - اموال عمومی با مالکیت دولتی
۱۸	ب - مال مباح اقامه عامه عمومی
۲۰	بند دوم - اموال خصری
۲۳	فصل دوم: مصادیق انفال و اراضی ملی
۲۵	گفتار اول - مصادیق انفال
۲۵	بند اول - انفال در قانون مدنی
۲۵	بند دوم - اموال عمومی با مالکیت مشترک
۲۹	گفتار دوم - مصادیق اراضی ملی
۳۱	بند اول - جنگل و بیشه طبیعی
۳۱	بند دوم - مرتع و اراضی جنگلی
۳۱	الف - مرتع
۳۳	ب - اراضی جنگلی
۳۵	فصل سوم: جایگاه انفال در متون فقهی و حقوق موضوعه
۳۷	بخش اول - انفال از منظر فقهاء
۳۷	گفتار اول - وجود اراضی بدون قتال، اراضی موات، قله کوه ها و سواحل دریاها
۳۷	بند اول - گرفتن اراضی توسط مسلمین بدون قتال
۳۸	بند دوم - اراضی موات، اراضی از بین رفته شده توسط آب و زلزله
۳۸	الف - اراضی موات
۳۹	ب - اراضی از بین رفته شده توسط آب و زلزله

گفتاردوم- زمینهای بلاصاحب، قله کوهها وسواحل دریاها، قُطایع ملوک و صفایای آن	۴۰
بنداول- زمینهای بلاصاحب، قله کوه ها وسواحل دریاها	۴۰
الف- زمینهای بلاصاحب	۴۰
ب- قله کوه ها وسواحل دریاها	۴۰
بنددوم- قُطایع ملوک و صفایای آن و دریاها و باطلاقها	۴۰
الف- قُطایع ملوک و صفایای آن	۴۰
بخش دوم- انفال از منظر حقوق موضوعه	۴۲
گفتاراول- مقررات مستقل و مرتبط با انفال	۴۲
بنداول- قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه	۴۲
بنددوم- قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن	۴۵
- مبحث مقررات	۴۷
گفتاردوم- مشروعیت ملی کردن اراضی و زوال مالکیت	۴۷
بنداول- مشروعیت ملی کردن اراضی و جمع بیان احکام فقهی	۴۷
الف- مشروعیت ملی کردن اراضی	۴۷
بنددوم- زوال مالکیت	۵۰
فصل چهارم: ضرورت تعیین حد بستر و حریم دریا	۵۱
بخش اول- قوانین مربوط به اراضی ساحلی و مستحدث	۵۳
گفتار اول- اولین قانون مربوط به اراضی ساحلی	۵۳
گفتار دوم- دومین قانون؛ «قانون اراضی مستحدث و ساحلی ۱۳۰۴»	۵۴
بخش دوم- اقدامات در ارتباط با پیشروی دریای خزر	۵۵
گفتار اول- اقدامات در ارتباط با پیشروی دریای خزر پس از انقلاب	۵۵
گفتار دوم- « حد بستر» تعریف جدیدی برای اراضی مستحدث	۵۷
بخش سوم- تعیین حریم و بستر دریا	۵۸
گفتار اول- تعیین حریم برای دریای خزر(ثابت یا پویا؟)	۵۸
گفتار دوم- تعیین مجازات برای تجاوز به حریم دریا	۶۱
حریم ۶۰ متر و ضوابط کاربری و ساخت و ساز	۶۱
گفتار سوم- رقوم ۱۳۴۲ سطح دریا و احکام قانونی اراضی مستحدث ۱۳۵۴	۶۴
گفتار چهارم- مالکیت زمین و قانون اراضی مستحدث	۶۵
گفتار پنجم- حریم دریای خزر و قوانین موجود	۶۷
گفتار ششم- عرض حریم دریای خزر طبق قانون	۶۹

فصل پنجم: بررسی عدم زوال مالکیت اشخاص با پیشروی آب دریا.....	۷۵
بخش اول- اسباب ایجاد مالکیت و تحصیل آن.....	۷۷
گفتار اول- اسباب تحصیل مالکیت.....	۷۷
بنداول- احیای اراضی موات و حيازت مباحات.....	۷۷
بنددوم- قرارداد، اخذ به شفعه و ارث.....	۸۱
گفتاردوم- زوال مالکیت خصوصی و ایجاد مالکیت عمومی.....	۸۲
بنداول- ماهیت حق دولت بر اراضی ملی.....	۸۵
بنددوم- عدم مکان جبران خسارت.....	۸۷
بخش دوم- ملی کردن انفال و چگونگی مالکیت اشخاص بعد از زوال آن.....	۸۸
گفتار اول- ملی کردن انفال.....	۸۸
بنداول- اهدای دولت در وضع مقررات راجع بدهی شدن اراضی.....	۸۸
بنددوم- ماهیت عاقلرد دولت در اقدام به ملی کردن.....	۸۹
گفتاردوم- چگونگی مالکیت اشخاص بعد از زوال آن.....	۹۱
بنداول- حاصل شدن ملکیت زمین برای مالک به سبب غیر احیاء (خریدن و ارث رسیدن).....	۹۲
بنددوم- حاصل شدن ملکیت زمین برای مالک به سبب احیاء.....	۹۳
نتیجه گیری.....	۹۷
منابع.....	۹۸

پیشگفتار

علم حقوق شاید مهمترین رشته علوم انسانی باشد که به تدوین قواعد مناسب حقوقی همت می‌گمارد. شاید مهمترین شاخه رشته حقوق که علی‌الاصول به بررسی جنبه‌های مختلف می‌پردازد رشته حقوق خصوصی باشد که از جمله مباحث آن بررسی شیوه‌های حقوقی حاکمیت و تصدی دولت می‌باشد. یکی از مهمترین بحث‌های مطرح شده شاخصه‌های حقوقی منابع مالی دولت یا به تعبیر دیگر آن مقدار از اموال عمومی است که دولت‌ها برای تصدی خود ناچارند تا با پوشش دادن سیطره خود به این قبیل اموال بتوانند از منافع آن به جبران هزینه‌های سنگین این تصدی نائل آیند. سبب تملک عبارت است از هر واقعه یا عمل حقوقی که هدف آن ایجاد یا انتقال مالکیت باشد قانون‌گذار به تبعیت از فقه، احیای اراضی موات را از اسباب تملیک دانسته و از طرف دیگر «مرور زمان» را سبب زوال ندانسته است. موضوع این نوشتار در مورد (وضعیت مالکیت اراضی اشخاص بر اثر پیش روی آب دریا در حقوق ایران) می‌باشد، که اگر در منطقه ساحلی، دریا پیشروی کند و برخی اراضی را منازل و حتی محل کسب عده ای زیر آب برود، مالکیت‌های خصوصی املاک مذکور از نظر فقهی و حقوقی چه وضعیتی پیدا می‌کند. که با مراجعه به کتب بزرگ فقهی و حقوقی به این سئوال می‌پردازد. با توجه به خاص بودن موضوع (وضعیت مالکیت اشخاص بر روی اراضی که به علت پیشروی آب دریا زیر آب رفته اند) و نبود قانون موضوعه در مورد آن، نگارنده را بر آن داشت که در مورد این موضوع یک تحقیق فقهی و حقوقی ارائه نماید.

محمود رضا منفرد

بهار ۱۳۹۸